

BERICHTEN

Verenigingsverslagen en mededelingen

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR PARODONTOLOGIE

Aankondiging voorjaarsvergadering te Amsterdam d.d. 19 juni 1981

De voorjaarsvergadering van de *Nederlandse Vereniging voor Parodontologie* zal op vrijdag 19 juni 1981 worden gehouden in het Gebouw Tandheelkunde van de Universiteit van Amsterdam, Louwesweg 1 te Slotervaart. Het programma ziet er als volgt uit:

Prof. H. E. Schroeder (Zürich): Present knowledge about the development, structure and significance of the epithelial attachment and the junctional epithelium.

Dr. W. Beertsen (Amsterdam): Present knowledge about the structure and physiology of the periodontal ligament and connective tissue attachment.

Prof. R. C. Page (Seattle): Present knowledge about the pathogenesis of periodontal disease.

Nadere inlichtingen verstrekt de secretaris van de vereniging, J. A. H. Tromp, Antonius Deusinglaan 1, 9713 AV Groningen (telefoon 050-117391).

Aankondiging cursus te Amsterdam d.d. 20 juni 1981

De *Nederlandse Vereniging voor Parodontologie* organiseert aansluitend op de voorjaarsvergadering, op zaterdag 20 juni 1981 eveneens in het Gebouw Tandheelkunde van de Universiteit van Amsterdam een cursus, die wordt verzorgd door Prof. R. C. Page (Seattle).

Deze cursus is bestemd voor algemeen-practici, parodontologen en mondhygiënisten. De nadruk ligt op de klinische implicaties van onderzoeksresultaten op basis-biologisch gebied voor de algemene praktijk. Op grond van deze resultaten is Prof. Page van mening dat de klinische parodontologie in de komende tien jaar grote veranderingen zal ondergaan.

Het cursusgeld (inclusief koffie, thee en lunch) bedraagt voor leden f 100,— (mondhygiënisten f 75,— en voor niet-leden f 135,— (mondhygiënisten f 110,—).

Aanmelding voor deze cursus dient te geschieden door overmaking van het cursusgeld op postgironummer 410966 ten name van de penningmeester van de Ned. Ver. voor Parodontologie te Zaandam, onder vermelding van 'cursus Page'.

Ook over deze cursus verstrekt de verenigingssecretaris J. A. H. Tromp, Ant. Deusinglaan 1, 9713 AV Groningen (tel. 050-117391) alle inlichtingen.

Internationaal

FÉDÉRATION DENTAIRE INTERNATIONALE

Onderzoek biologische eigenschappen van in de tandheelkunde toegepaste materialen

Van de meeste in de tandheelkunde toegepaste materialen – zeker van de bekendste fabrikaten – zijn in de loop der jaren de technische eigenschappen behoorlijk gedocumenteerd. Internationale maatstaven, waartoe indertijd de F.D.I. het initiatief heeft genomen en die vervolgens door de International Organization for Standardization (I.S.O.) werden uitgevaardigd, zijn sindsdien alom als betrouwbare richtlijnen aangevaard, ook door de industrie.

In sterk contrast daarmee staat het tot nu toe heersende gebrek aan kennis omtrent de biologische eigenschappen van deze materialen. Met de stijging van het besef aangaande de waarde van een gezond milieu zijn zowel de beroepsbeoefenaren als de fabrikanten er zich in toenemende mate van bewust geworden, dat een betere informatie hierover onmisbaar is. Weliswaar echter worden geleidelijk wettelijke maatregelen getroffen, die het mogelijk maken in dit opzicht de veiligheid te controleren, maar ongelukkigwijls houdt de kennis van de biologische kwaliteiten hiermee nog geen gelijke tred.

Daarom heeft de Fédération Dentaire Internationale, met instemming van de bovengenoemde I.S.O., de verantwoordelijke taak op zich genomen een handleiding met betrouwbare testmethoden samen te stellen. Daartoe werd, onder auspiciën van de Commission on Dental Products, een werkgroep in het leven geroepen met als voorzitter de bekende onderzoeker Dr. K. Langeland en als secretaris Capt. W. R. Cotton (U.S. Navy). Deze werkgroep heeft verleden jaar een rapport, getiteld: *Recommended Standard Practices for Biological Evaluation of Dental Materials* voltooid. Het is in juni 1980 in de Engelse taal gepubliceerd, zowel in de International Dental Journal als in de vorm van afzonderlijke overdrukken.

Het rapport beveelt bepaalde gestandaardiseerde testmethoden aan voor de evaluatie van de onschadelijkheid van restauratieve, prothetische en endodontische materialen (met inbegrip van farmaca) die rechtstreeks in de praktijk worden toegepast. Zowel de materialen als de testmethoden zijn ingedeeld in verschillende categorieën; deze zijn in het rapport overzichtelijk gerangschikt, zodat als het ware in één oogopslag kan worden afgelezen, welke proeven voor elk materiaal worden aanbevolen. De fabrikant kan hieruit dus de gewenste keus doen. Wanneer – zo wordt gezegd – inleidende proeven al ongunstige biologische eigenschappen aan het licht brengen, dan is er geen aanleiding meer tot het verrichten van meer selectief onderzoek.

Voor deze tests komen naar de mening van de samenstellers van het rapport in eerste instantie

recent ontwikkelde materialen en farmaca in aanmerking. De nationaal, resp. internationaal reeds gewaarmerkte mogen worden geacht te voldoen aan de in het rapport gestelde eisen, tenzij natuurlijk de samenstelling of de methoden van verwerking, resp. applicatie in belangrijke mate zijn gewijzigd, of op andere wijze de onschadelijkheid in twijfel moet worden getrokken.

Evenals steeds het geval is geweest met de technische maatstaven wordt ook hier een nauwe samenwerking tussen professie en industrie verwacht, ten einde te komen tot een rechtvaardige en waterdichte wetgeving. Dit is van te meer belang omdat de beschrijving van de verschillende testmethoden uit de aard van de zaak het begrip van de meeste leken te boven gaat. De in het rapport verstrekte adviezen worden door de secretaris-generaal van de F.D.I., Dr. J. E. Ahlberg, van groot belang geacht van alle betrokkenen: nationale beroepsorganisaties, fabrikanten, docenten, wetenschappelijk werkers en andere belangstellenden op het gebied van de in de tandheelkunde gebruikte materialen.

STIJGEND AANTAL VROUWELIJKE TANDARTSEN

Het aantal vrouwelijke collega's is in het decennium tussen 1960 en 1970 toegenomen. Een studie van de World Health Organization met betrekking tot deze periode heeft aangetoond dat het percentage, vooral in de landen met een socialistische regering, is gestegen. De gemiddelde groei over 22 landen bleek 18% te bedragen. Japan toonde de geringste toeneming: 2,9%. Engeland, met inbegrip van Wales, spande de kroon: het aantal vrouwelijke tandartsen steeg daar van 880 tot 1.630, een vermeerdering derhalve met 86,8%.

Buitenland

VERENIGDE STATEN

Nut van fluoride-bevattende tandpasta's

Het cariësremmend effect van fluoride-bevattende tandpasta's is bevestigd door de US Food and Drug Administration (F.D.A.), dit op grond van een rapport, dat door een onafhankelijke adviescommissie werd uitgebracht. Het rapport is gepubliceerd in het US Federal Register. Hierbij wordt aangetekend dat fluoride-tandpasta's in feite als geneesmiddelen zijn te beschouwen, wegens de mededeling op de verpakking dat gebruik van de pasta een bijdrage levert tot de preventie van cariës. De genoemde adviescommissie heeft nu vastgesteld dat pasta's die 0,22% natriumfluoride, 0,76% monofluorofosfaat, 0,4% stannofluoride bevatten, mogen worden beschouwd als 'safe and effective for over-the-counter use as anticaries agents when marked in packages containing not

more than 260 mg. fluorine'. Vrije verkoop dus, alleen wordt een beperking in de afmeting van de tubes aanbevolen om te voorkomen dat acciden- teel ongewenste hoeveelheden fluoride worden ingeslikt.

ENGELAND

Honderdjarig bestaan van de British Dental Association

In de zomer van het vorige jaar heeft de British Dental Association op luisterrijke wijze haar eeuwfeest gevierd. Tijdens een plechtige zitting in de Royal Festival Hall werd op 9 juli 1980 de hertog van Edinburgh geïnstalleerd als erevoorzitter van de jubilerende beroepsorganisatie. Zijne Koninklijke Hoogheid sprak bij deze gelegenheid een rede uit, die begon met de volgende verklaring:

'... if the Association feels that a hundred years is worth celebrating, I can only say that millions of dental patients join them in their celebrations if only in thanksgiving for the vast improvement and progress in dental treatment that has taken place in that period and for the development of the concept of prevention as of equal importance to treatment.'

Deze (en nog veel meer) waarderende woorden van een prominent lid van de Britse koninklijke familie zullen niet hebben nagelaten indruk op de Engelse beroepsgenoten te maken. Zij tonen in elk geval aan, hoezeer het aanzien van de tandheelkunde in enkele decennia is toegenomen.

Erelidmaatschappen ter gelegenheid van dit eeuwfeest vielen o.a. toe aan Dr. J. E. Ahlberg, secretaris-generaal van de Fédération Dentaire Internationale en aan Prof F. E. Lawson, hoofdredacteur van het International Dental Journal.

NATIONAL INSTITUTES OF HEALTH (NIH)

Consensus Development Conference on Removal of Third Molars

In november 1979 is op initiatief van het National Institute of Dental Research, National Institute of Health een conferentie gehouden waarbij biomedische onderzoekers, praktiserende tandartsen en artsen, patiënten en andere belanghebbende groeperingen een gezamenlijk standpunt hebben ontwikkeld over de verwijdering van derde molaren.

Hierbij zijn aan de orde gekomen:

1. Invloed van derde molaren op groei en ontwikkeling.
2. Tijdstip en technische aspecten van de verwijdering.
3. Prothetische en parodontologische aspecten.
4. De morbiditeit bij verwijdering van derde molaren.
5. Voor- en nadelen van het verwijderen van derde molaren.

Ook voor de algemeen-practicus, die de derde molaren zelf verwijdert of daarvoor verwijst naar de tandarts-specialist, zijn de conclusies van deze conferentie van belang.

1. Invloed van derde molaren op groei en ontwikkeling

- Ondanks redelijke orthodontische argumenten is de preventieve verwijdering van derde molaren op 7- tot 9-jarige leeftijd niet acceptabel.
- Voorspellingen over de doorbraakrichting en het tijdstip van doorbraak zijn met de huidige, beschikbare technieken onbetrouwbaar en moeten dus met uiterste terughoudendheid worden gedaan.
- Het verdient de voorkeur niet-doorgebroken derde molaren in de maxilla te verwijderen alvorens met een maxillaire retractie therapie te beginnen.
- Er zijn geen steekhoudende bewijzen dat extractie van de derde molaren, uitsluitend om de aanwezigheid of de ontwikkeling van crowding (ruimtegebrek) in het onderfront te voorkomen, zinvol is.

2. Over het tijdstip van verwijdering en de technische aspecten

- Bij jonge patiënten met derde molaren waarvan de wortels voor circa 2/3 zijn afgevormd, blijken postoperatieve pijn, zwelling, infectiekans en andere ongewenste bijverschijnselen, minder frequent voor te komen dan bij patiënten met volledig afgevormde derde molaren.
- Vroegtijdige verwijdering van de derde molaar blijkt een gunstig effect te hebben op het periodontium van de tweede molaar.
- Indien verwijdering is geïndiceerd, verdient vroegtijdige behandeling dan ook op grond van deze klinische argumenten de voorkeur. Ook economisch gezien, is behandeling op jeugdige leeftijd te prefereren, omdat de patiënt dan niet aan het arbeidsproces wordt onttrokken.

3. De prothetische en parodontologische overwegingen bij de verwijdering van derde molaren

- Verwijdering van derde molaren is geïndiceerd bij volledige impactie en indien er pathologische veranderingen worden geconstateerd.
- Ook bij gedeeltelijke doorbraak met irreversibele pathologische omstandigheden, is verwijdering geïndiceerd.
- Doorgebroken derde molaren, die in een gezonde staat kunnen worden gehouden, zouden behouden moeten blijven vanwege hun waarde als pijlerelement. Ook voor de handhaving van de verticale kaakdimensie zijn deze elementen van belang.

4. Ten aanzien van de morbiditeit bij verwijdering van derde molaren gelden de volgende aanbevelingen

- Patiënten dienen te worden ingelicht over de eventuele gevolgen van de verwijdering van derde molaren. Met name bij permanente of tijdelijke schadelijke gevolgen met een kans

groter dan een half procent dienen patiënten hierover te worden geïnformeerd. Op grond hiervan moet de patiënt routinematig worden ingelicht over:

- a. bloedingen;
 - b. pijn;
 - c. zwelling;
 - d. alveolitis;
 - e. trismus;
 - f. beschadiging van de nervus alveolaris inferior.
- Na een lange discussie is ook overeenstemming bereikt over het feit, dat impactie of een verkeerde ligging van derde molaren een abnormale omstandigheid betekent, die verwijdering van deze derde molaren rechtvaardigt.

5. Ten aanzien van voor- en nadelen bij verwijdering van derde molaren is het volgende gesteld

- Geïmpacteerd of geërupteerd derde molaren met röntgenologisch zichtbaar vergrote follikels, dienen te worden verwijderd en het daarbij verwijderde cyste-epitheel dient microscopisch te worden onderzocht.
- Geïmpacteerd elementen die ontstekingsverschijnselen van de weke delen veroorzaken, dienen eveneens te worden verwijderd op grond van de neiging tot recidief van deze infecties en de kans op morbiditeit.
- Derde molaren met onherstelbare carieuze laesies en derde molaren die resorptie aan de voorliggende elementen veroorzaken, dienen eveneens te worden verwijderd.
- Intra-orale tandfilms, met name bitewings, zijn weinig geschikt voor de diagnostiek van derde molaren. Bij afwezigheid van derde molaren op een routine tandfoto dient dan ook uitgebreid röntgenonderzoek te volgen.

Samenvatting

Ten aanzien van de verwijdering van derde molaren zijn vele klinische vragen onbeantwoord gebleven. Zij kunnen slechts door onderzoek worden beantwoord; niettemin zijn een aantal waardevolle aanbevelingen opgesteld:

- Duidelijke criteria voor de verwijdering van derde molaren zijn: infectie, onherstelbare carieuze laesies, cysten, tumoren en resorptie van de buurelementen en/of het omringende bot.
- Bij jonge patiënten veroorzaakt verwijdering van derde molaren minder problemen dan bij oudere patiënten.
- De doeltreffendheid van het verwijderen van derde molaren om crowding in het onderfront op te heffen, is wetenschappelijk niet aangetoond.
- Verwijdering van kiemen van derde molaren bij kinderen (7-9 jaar) is onaanvaardbaar.
- Klinische complicaties kunnen worden verminderd indien men geïmpacteerd elementen vroegtijdig verwijdert, dat wil zeggen wanneer de wortel voor ongeveer 2/3 is afgevormd.